

MAJOROS JÓZSEF

Hogyan játszik a család?

Gyárfás Miklós *játszik a család c.* vígjátékában Koltay János világhírű agybiológus családjáról megtudjuk, hogy minden évben, a családfő születésnapján eljátszanak egy kalandtörténetet. Múlt évben indiánosdit játszottak, most valami falbontósdira készülnek. Ám játékszeretőbb család Koltayék annál, semmint hogy alkalmoszerűen üzzék nemes szenvedélyüket: egyébként is játszanak ők, állandó szerepeik vannak. A tudós atya például azt játssza, hogy ő a föld-kerekség legzseniálisabb családfője. Kamasz fia, Feri már csokolódzó felnőttet, Koltay papa és Aranka néni zsörtölődősdit, Elza, a világhíresség szép, fiatal felesége pedig boldog megelégedettséget ját-szik. Feri szerint a múlt évi indián farsang remekül sikerült. Ez a mostani jel-mezes multság furcsa véget ér. A betörősi játék kellékei furfangos tréfát űznek viselőikkel: nemhogy ellepleznék, de leleplezik őket.

Gyárfás könnyeden szórakoztató, mulatságos játékot formái e „rádőbbenésből”. Kicsit könnyedebbet, ahogy elvárnánk tőle: a játék ötleteiben, fordulataiban olykor mintha a rutin tünetei mutatkoznának. Mégis, a darab jól időzített helyzetkomikumai, a frappánsan karakterizáló dialógusok elegendő gyújtóanyagot tartalmaznak ahhoz, hogy a Pesti Színház, Bozóky István rendezésében, friss, jó tempójú előadással örvendeztessen meg. Elegendő hálás szituációt, játéklehetséget a színészeknek ahhoz, hogy kedvük támadjon a saját játékszenvedélyüket is beleélni a szerepeikbe.

A színészek többségükben élnek is ezzel a lehetőséggel. Egy másik részük is bizonyára örömetst mókázna, csak számukra szűkösek a lehetőségek. Egysíkú feladatot kap *Szegedi Erika* a professzor feleségének a szerepében. Alig több a feladata annál, hogy „hangjában, külsejében töretlenül őrizze tizenöt év előtti lányvarázsát”. Kellemesen, mutatósan és kellő reprezentációs manírral - őrizi. A játékban is mostoha szerepet kap: férje Nobel-díjas alteregójának, Lord Thomas Barnetnek a felesége. Hűség-jelző mosolyok itt is, ott is. Vonzalma a

sete-suta Moórhoz egy-két, inkább anyai simogatásban realizálódik. Szegedi Erika e pillanatokban igyekszik kevésbé anyai, inkább visszaálmodott kislányosan lírai lenni - tehetségét azonban e néhány pillanat sem próbálja igazán. *Detre Annamáriának* csak a szimmetrikus összkép kedvéért jut szerep, hogy Feri se maradjon partner nélkül. Dosztojevskij felügyelőként sem. A jogügyi miniszter Klári lánya ebben a minőségében az Evelyn névre hallgat, viszont ebben a minőségében eléggé megkésve illeszkedik a játékba. Így megkésve is csitrimód öntudatosan, durcásan s végig üdén-bájosan.

Mindkettőjüknel változatosabb játéklehetőség nyílik a professzor és Falbontó Edward kettős szerepében *Somogyvári Rudolf* számára - annál feltűnőbb, hogy mily kevésbé érzi Somogyvári ezeket a lehetőségeket. Úgy tűnik, megelégszik azzal, hogy öszülő halántékú, hűvösen elegáns és világhíres professzor. Meg azzal, hogy irigylésreméltó. Hogy halványkék garbója még sportizmokra feszül, de már kétszázötven (!) sor őrzi halhatatlanságát a természettudományi lexikonban. Sajnáljuk, hogy beéri ezzel, hiszen professzorként lehetne jóval felengedettebb, természetesebb és kevésbé nagyvonalú. Falbontóként pedig alkalmasint játékosabb kedvű és átlényegültebb -- ha már kitalálta ezt a kalandhistóriát, s főleg, ha a kedvéért folyik ez a játék ...

Feri, *Kern András* alakításában kamaszosan szögletes mozgású és naivan önleplező egyszerre. A játékot, gyakorlatlanul, ő gondolja tán egyedül halá-

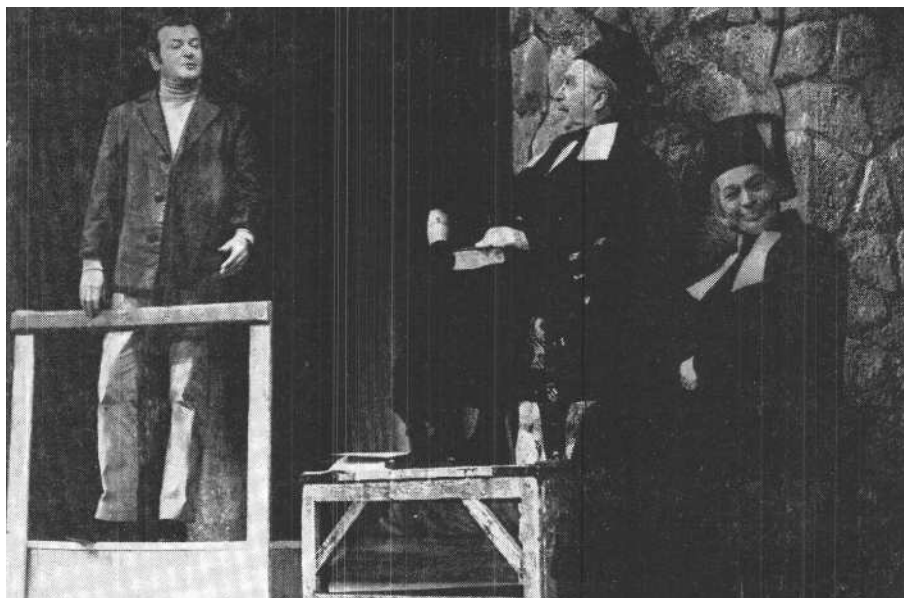

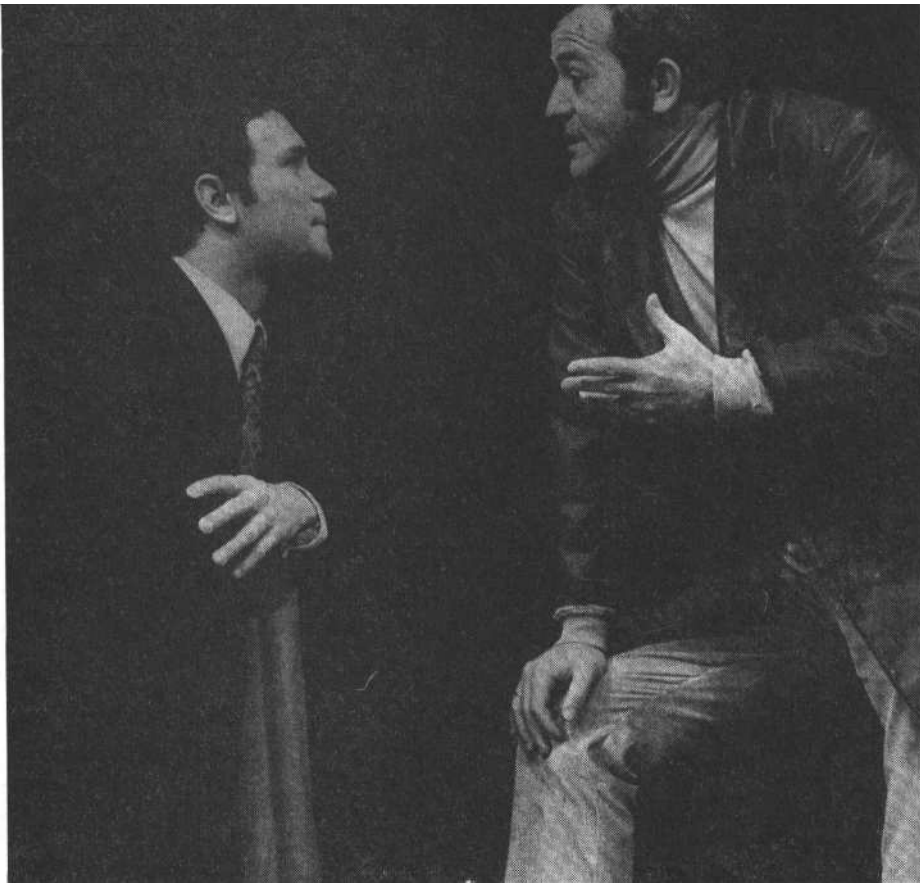
GYÁRFÁS MIKLÓS: JÁTSZIK A CSALÁD (PESTI SZÍNHÁZ) PÁGER ANTAL (ID. KOLTAY), SULYOK MÁRIA (ARANKA)

losan komolyan, s azután ő is csalódik a legnagyobbat benne. Kamaszsors. Nincs kedve viccelődni anyja és Moór éjszakai duettjén - majdhogynem sírva fakad. Kern szándékosan eltúlozza a le-leplezés fiúi gyötrelmeit, a kamaszlelek-tan hitelessége érdekében. Nem sokkal később ugyanis teljesen megfélemezik e gyötrelmekről: „bedől” az álszent fel-nötteknek.

Sulyok Mária a nagy tudós anyósa-

GYÁRFÁS MIKLÓS: JÁTSZIK A CSALÁD (PESTI SZÍNHÁZ) SOMOGYVÁRI RUDOLF (KOLTAY), PÁGER ANTAL (ID. KOLTAY), SULYOK MÁRIA (ARANKA)

GYÁRFÁS MIKLÓS: JÁTSZIK A CSALÁD (PESTI SZÍNHÁZ)
TORDY GÉZA (MOÓR), SOMOGYVÁRI RUDOLF (KOLTAY)

ként a hajdani gyümölcskereskedő, „majdnem kofa” mészkes fintoraival jár-
kél a fennkölt otthonban. Szíve, mint pa-
naszolja, valamikor „tele volt rendes,
durva érzésekkel”, s most mit kezdjen
velük e kiművelt családban? ... Sulyok e
lelki traumát a kedélyes zsörtölődés, az
elkántáló önsajnálattal nagyon jellemző
gesztusaival hitelesíti. Visszafojtott elé-
gedettségét gyarló módon a jelenlé-
tének leginkább kiszolgáltatott Koltay
papára zúdítja. Bátran zúdíthatja, hiszen
Páger Antal Koltay papája remekül veszi
a lapot, háborítatlan kedély-

GYÁRFÁS MIKLÓS: JÁTSZIK A CSALÁD (PESTI
SZÍNHÁZ)
SZEGEDI ERIKA (ELZA), TORDY GÉZA (MOÓR)

nek örvend. Elismeri, vasúti pénztáros
korában ő sem számított erre a „flanc-ra”,
mégis, nem restelli bevallani, hogy
„lubickol az emelkedettségben”. Persze, s
ezt Páger nagyszerűen eljátssza, ebben a
lubickoló attitűdben jó adag úrhatnám
csipkelődés is rejlik. Hogyisne, hiszen
mégis csak az ő fia körül forog itt min-
den, és Koltay papa büszke a fiára!
Éreztetni is a zsörtölődő komaasszonnyal,
igaz, finoman, már az újmódi etikett szer-
int... Kettősük a betörődsi játékot is igen
sok egyéni ötlettel, színfolttal élénkíti.
Sulyok özv. Moliére-né szerepében még
inkább a magáénak érzi a terepet
egészséges érzelmei kinyilvánítására. Pá-
ger nem titkolt infantilis örömmel áll
feladata magaslatán - mint Shakespeare-
bíró. Kellő méltósággal, pekesen-
szálfaegyenesen suhogtatja bírói talár-ját
- emellett kimért mozdulataiban azért
megőríz valamit hétköznapi viselete
sztereotip gesztusaiból is. Kettőjük
játékával sokat nyer a vígjáték.

A legtöbbet *Tordy Géza* játéka lendít
előadásban: egy Moór Miklós név-re
hallgató ügyefogyott zsenipalántát alakít
- kitűnően! Szerencsére, hiszen
szerepének előkelő dramaturgiai pozíció-
ja van: véletlenszerű ballépései a mérleg,
amelyen a család tagjai megméri-
k, összeméri a szerepeiket.

Dobozokkal telepakoltan vánszorog a
színpadra a ház úrasszonya mögött. Il-
lemtudó vánszorgás ez, kicsit túljátszott.
Értelme annyi, hogy ő most *segít*, s noha

szóra sem érdemes, de azért mégis csak
itt van, tessék már észrevenni, tessék már
mondani valamit, bármit, hadd kezdek el
idézni a professzor úr tanulmányaiból.
Nehéz helyzetbe kerül, Elza valahogy
nem fogékony erre a készséges
vánszorgásra. Zavart, félbehagyott, kap-
kodó némajáték. Lassan harmadszor kö-
szönik a segítségét: kínos pillanatok.
Tordy a színpad közepén áll, mindene
görcsben. A lába, az aktatáskáját markoló
keze, a nyelve - végül eldadogja azért
szerénytelen kérését. Riadt, könyörgő
szemei jó előre bocsánatot kérnek minden
kiejtett szaváért, s miközben beszél,
gesztusai azért is hálások, hogy
egyáltalán szóba állnak vele. A világot
sem akar lábatlankodni, csak hát ő
tulajdonképpen lángész, ájultan tiszteli a
professzor urat, szeretné, ha a professzor
úr észrevenné, felfedezné, mi-egymás -
ezért toporog olyan kitarotán. Végül is
ügyesen toporog. Tordy játéka az ad
külön karakterisztikus szín-foltot, hogy
érezkelteti a zsenijelölt két-balkezes
céltudatosságát is. Igaz, hogy Koltay
előtt majd ténylegesen is elalél, de
mennyiféleképpen! Önfeláldozóan,
meglepetésszerűen, bénultan a tisztelet-
től, infantilisán az örömtől... Az is igaz,
hogy Elza körül úgy szerencsétlenkedik,
hogy Feri hozzá képest felnőtt-számba
megy, de azért az éj leple alatt stílszerű,
teatrális gesztusokkal udvarol - s hát
persze, hogy sikerül is neki minden.
Imbolygó léptekkel egyensúlyoz a célja
felé: produkciója megmosolyognivaló,
sokszor rámutató kacagásra ingerlő, de
mindenképpen vonzó. Tordy Géza nem
először bizonyítja sajátos humorát,
érezkletes aromájú komédiázó kedvét: a
balek zsenijelölt szerepében lenyűgöző
karakteralakítással ajándékoz meg.

S hogy a címben fölített kérdésre ösz-
szefoglalóan is választ adjunk: olykor
kicsit fáradtan, néhol „szereposztási”
egyenetlenségekkel küszködve, de azért
szórakoztatóan, szellemesen, fölengedett
kedvvel és színes derűvel - játszik a
család.

*Gyárfás Miklós: Játszik a család. Pesti
Színház.*

*Rendezte: Bozóky István; díszlet: Fe-
hér Miklós; jelmez: Kemenes Fanny.
Szereplők: Sulyok Mária, Páger Antal,
Szegedi Erika, Somogyvári Rudolf, Tordy
Géza, Kern András, Detre Anna-mária.*